

Orimattilan Taideyhdistys r.y.
C/O Pirkko Onnela
Luhtikyläntie 299
16300 ORIMATTILA

LAUSUNTO
15.6.2026

Orimattilan kaupunki

Soile Törrönen,
Hyvinvointikoordinaattori

Orimattilan kaupungin Laaja Hyvinvointisuunnitelma ja Toteutussuunnitelmat

Orimattilan Taideyhdistys ry:n johtokunta on tutustunut kaupungin Hyvinvointisuunnitelmaan ja Toteutussuunnitelmiin, ja yhdessä päätynt esittämään siitä huomioita.

Esitetyt tavoitteet ovat hyvät ja toimenpiteet niihin sopivia. Kuitenkin – kulttuurin alan yhdistyksenä - on huomionamme, että kovin liikuntapainotteisia toimenpiteet useimmissa kohdissa ovat, edelleen. Eli toimenpide-ehdotukset eivät ole riittäviä.

Alla nostamme esiin joitakin ajatuksia, jotka heräsivät lausuntopyynnön johdosta.

Tiedämme, että liikunta on tärkeää myös henkisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Mutta henkisten harrastusten (kulttuurin) ”matalan kynnyksen” mahdollistaminen kaikille kuntalaisille olisi mielestämme myös kaupungin tehtävä. Nyt se jää tässä kysymyksen tasolle. Mittareita on vain liikunnassa. Kulttuurin hyte-kerroin indikaattori on aika vaatimaton.

Koemme kaupungin panostuksen kulttuuriin pieneksi. Onko nykyisillä kaupungin toimijoilla (lähinnä kirjasto ja taidemuseo, seniorikoordinaattori) riittävät resurssit toiminnan laajentamiseen ja monipuolistamiseen? Mitä muuta voisi olla tarjolla kaupungin toimesta? Miten pitkälle riittävät testamenttivarat?

Kolmannelle sektorille on langennut aika iso rooli kulttuurintuottamisessa Orimattilassa. Hyvin se hoidetaankin kyllä, mutta kateutta ja närää on ilmassa. Tämä on ikävä seikka – aiheuttaa turhaa vastakkainasettelua, kun yhteistyö olisi parempi vaihtoehto.

Nostamme tässä esiin esimerkin Kulttuurin Toiveiden Tynnyristä: Olisiko mahdollista saada Orimattilaan edullista tanssiopetusta tarjolle? Siinä yhdistyisi hienosti liikunta ja kulttuuri. Se olisi kaikenikäisiä kiinnostava harrastus ja myös oivallinen keino antaa esiintymismahdollisuuksia ryhmille sekä myös musiikintuottajille. Eikä luultavasti olisi hankalaa viedä tätä myös ”kylille”. Toinen toive: Orimattilassa on monta kuoroa, bändiä ja paljon musiikin harrastajia. Mutta kunnollinen konserttitila puuttuu edelleen.

Nyt on onneksi uusi kirjastotila ja museotila noussut keskusteluun. Ne ovat siellä Tynnyrissä muhineetkin jo aika kauan. Kirjasto järjestää todella suosittuja yleisötilaisuuksia kaupunkilaisille aivan liian pienissä ja hankalissa tiloissa. Sekä harrastaja- että ammattitaiteilijoille olisi saatava paremmat tilat näyttelyille. Nyt on Taidemuseolla ison työn takana vaihtuvien näyttelyiden valmistelu ja osin ollaan riippuvaisia Wellamo-opiston aikatauluista. Toteutetussa Ilmiötiedonkeruussakin näkyy selkeästi kaupunkilaisten toive kunnollisista tiloista kirjastolle ja taiteille. Aika pahalta tuntuu, jos ne eivät nyt toteudu. Jäämme odottamaan.

Kotoutuminen:

Hyvä että on mainittu tämän olevan kaksisuuntainen juttu. Kautta aikain on Suomi kehittynyt kansainvälisten yhteyksien tukemana, niin nytkin.

Väestöennuste:

Faktat tulevasta (siis arviot) ovat näkyvissä – hyvä.

Hyvä, että tuodaan esille jokaisen oma vastuu hyvinvoinnistaan – mikäli se vain on mahdollista. Ja tosiaan, muiden on siis huolehdittava esim. vammaisten, erityisryhmien, pakolaisten, kotoutujien ja vanhusten mahdollisuuksista.

Lapset ja nuoret:

On hyvin huomioitu liikkumisen tärkeys hyvinvoinnille ja lähiluonnon tärkeys myös pienessä kaupunkitaajamassa onkin hyvä muistaa.

Hyvä, että toimenpiteissä on ”Kulttuurin hyvinvointiohjelma”. On todellakin huomioitava myös luovuutta ja henkistä hyvinvointia kehittävien ja ylläpitävien harrastusten mahdollistaminen kaupungin toimesta. Maksuton tai edullinen mahdollisuus kaikille. ”Kulttuurin osallistumisen kynnys” on ylitettävissä. Kysymysmerkillä esitetty kulttuuriluotsi- tai kulttuurikaveritoiminta kuulostaa hyvältä. Mutta mitä muuta voisi olla?

Koulu-uupumus, oppimisvaikeudet:

Mikä vaikutus kouluvaikeuksiin on sillä, että lukutaito (ja lukuharrastus) on vähentynyt, siis myös vapaa-aikana lukeminen. Tekninen lukutaito on tärkeää, mutta myös kirjallisuuden tarjoamat hyödyt lapsen/nuoren kasvamisen, elämänhallinnan ja mielenterveyden kannalta olisi nostettava esiin. Mahdollisuuksia on monia: kirjoittamiskurssit, lauluyriikan ohjaus, räppipajat.

Kouluterveyskysely: ”Kouluihminen on kasvanut, mutta samalla oppimisvaikeudet, puutteet opiskelutaidoissa ja koulu-uupumus ovat lisääntyneet.”

Ruutu/some/digi -addiktoituneet: onko Orimattilassa apua tarjolla heille? Ongelmapelaaminen mainittu, mutta miten voitaisiin ohjata kaikkia asukkaita (myös aikuisia) kohti henkilökohtaisia kontakteja digin sijaan?

Ilmiötiedonkeruun tulokset:

Kyläkoulut – tasapuoliset mahdollisuudet kaikille lapsille ei kai tarkoita, että kaikissa kouluissa pitäisi olla samanlaiset mahdollisuudet. Lapsiperhe haluaa asua maaseudulla luultavasti siksi, että luonto on lähellä. Silloin luonnon merkitys myös koulun toiminnassa on suuri ja sen hyödyntäminen opetuksessakin on mahdollista.

Kyläkoulut – merkitys lähialueensa elinvoimalle ja hyvinvoinnille: kun pikkukoulut kylistä on lakkautettu, aletaan muissa yhteyksissä kysellä, että kuinka huolehditaan haja-asutusalueen (lue: kylien) asukkaiden hyvinvoinnista, sosiaalisista suhteista, ikäihmisten pärjäämisestä jne. Sen jälkeen on keksittävä (ehkä) monenmoisia päälle liimattuja palveluita ja toimintoja kylien hiljentymisen aiheuttamiin ongelmiin. Mitähän ne maksavat?

Koulut ovat usein toimineet alueellisia omaehtoisia harrastetoiminnan tiloina - sekä henkisen kulttuurin, käsityötaitojen, että liikunnan osalla. Tämä on madaltanut kylien asukkaiden kynnystä harrastamaan. Mitä tulee tilalle? Missä nämä usein puoliviralliset ja omaehtoiset jatkossa harrastavat? Kyläkouluilla on usein ollut oppilaille myös koulun työajan ulkopuolista toimintaa.

Koulutaksi noutaa oppilaat kotiin keskustasta koulupäivän jälkeen. Jos ei lapselle ole Harrastamisen Suomen Mallin mukaisesti (tai muuten) tarjolla keskustassa mitään, niin mitä sitten kotikylällä?

HSM on vaikkapa pienelle yhdistykselle aika vaikea malli, vaikka halukkuutta harrastustarjontaan olisi. Sen kautta tarjotusta toiminnasta saa ymmärtääksemme niin pienen korvauksen, ettei ohjaajan palkanmaksun ja sivukulujen jälkeen jää muihin menoihin yhtään mitään, jos sitäkään.

Arjen turvallisuus:

Varautumiskoulutukset kuntalaisille, viime aikoina esille pompahtanut asia, pitää toteuttaa laajasti ja ripeästi. Kylien elinvoima on tärkeä seikka myös tässä turvallisuuden varmistamisessa kaikille asukkailla.

Kaupungin nettisivuilla on ”Harrasta Orimattilassa” -otsikon alla tyhjänä kohta ”Kylät ja kylätoiminta”. Mitähän sinne on tulossa? Tulisivatko Aluekumppanuuspöytätyönsä asiat tätä kautta kyläläisten tietoon? Tai tuo arjen turvallisuus omalla kylällä?

Orimattilan visio ja arvot:

"Palvelemme aidosti sydämellä":

Mutta kaupungintalon ovet ovat kiinni... Eipä taida olla toista päätöstä, mikä olisi niin paljon lähiaikoina herättänyt kaupunkilaisissa närää kuin tämä. Vaikka eivät he kovin usein ovea avaisikaan, tämä on periaatteellinen juttu. Onhan kai niin, että kaupungin hallinto on kaupunkilaisten palveluksessa, eikä päinvastoin? Tässä tulee vastaan myös ajatus ikäihmisten oikeuksista palveluihin. Monelle voi tulla vaikeuksia kun yhteystietoja ei löydy eikä ovea saa auki.

Yhdistys- ja asukasillat:

Nämä ovat ja voisivat olla monelle hyvinkin hyödyllisiä kohtaamispaikkoja. Mutta miksi näistä ilmoitellaan ihan viime metreillä? Kyllä monella on aika usein kalenterimerkinnät jo seuraavalle viikolle valmiina. Lisäksi nämä illat ovat yleensä samana viikonpäivänä, joten jos on jokin harrastusmeno tiettyinä iltana niin ei koskaan pääse osallistumaan.

Yhdistyksemme on ollut mukana monta kertaa. Hyviä asioita on tullut esiin ja on solmittu uusia tuttavuuksia.

Kaupungin tiedotusta on monesti moitittu ja ihmetelty esimerkiksi, että miksi ei yhdistysten tietoja löydy kaupungin sivuilta. Onkohan tähän tulossa ratkaisua? Nyt hakutoiminnolla "yhdistykset" tulee aika vanhaa ja epäolennaistakin tietoa. Yhdistysten nettisivut voisivat houkutella kaupunkiin uusia asukkaita. Meidän yhdistyksellämme ainakin on ollut hyviä kokemuksia nettisivujen kautta tulleista uusista jäsenistä.

Kiitämme mahdollisuudesta kertoa ajatuksiamme Orimattilan kehittämisestä. Toivotamme kaupungin Hyvinvointisuunnitelmalle hyvää jatkoa, ja toivomme saatavien lausuntojen sitä edelleen parantavan.

Mennään yhdessä kohti tervettä ja hyvää elämää kaikille orimattilalaisille.

Orimattilan Taideyhdistys r.y:n puolesta
Pirkko Onnela, johtokunnan puheenjohtaja
0447089878